

**ŠOLA ZA ČASTNIKE
23. GENERACIJA
SPECIALIZACIJA PEHOTA**

ZAKLJUČNA NALOGA

STRELSKO USPOSABLJANJE PEHOTNEGA VODA

Kandidat, slušatelj:

des. Jaka Bizjak

Mentor:

ppk. Igor Iskrač

Somentor:

stot. Boris Stankovič

Maribor, november 2012

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO
Slovenska vojska
Poveljstvo za doktrino, razvoj,
izobraževanje in usposabljanje
Šola za častnike

Številka:

Datum:

ZAKLJUČNA NALOGA

STRELSKO USPOSABLJANJE PEHOTNEGA VODA

Kandidat, slušatelj: des. Jaka Bizjak

Mentor: ppk. Igor Iskrač

Somentor: stot. Boris Stankovič

Maribor, november 2012

Engelsova ulica 15, 2111 Maribor
Telefon: 02 332 2227, fax: 02 332 1035, e-pošta: pdriu@mors.si
Identifikacijska št. za DDV: (SI) 47978457, MŠ: 2399199000, TRR: 01100-6370191114

POVZETEK

Strelsko usposabljanje je večšina in nekateri dobro streljanje označujejo kot umetnost. Nikakor se ga ne da naučiti čez noč, z nekaj posamičnimi in rafalnimi strelji v tarčo. Strelsko usposabljanje terja svoj čas, potrpežljivost, sredstva in sistematičnost. S strelskim usposabljanjem se vojak sreča na začetku svoje poti, ko zadolži svoje orožje, ko se ga uči prijeti v roko, z njim zavzeti pravilni položaj. Brez izstreljenega naboja mora vaditi strelske prvine, dihanje, merjenje, proženje. Ves čas pa mu mora stati ob strani usposobljeni inštruktor, ki mladega strelca potrpežljivo in z bodrenjem uči, mu predaja znanje, ki ga mora biti postopoma vedno več in ga strelca zna uporabiti na strelišču, kjer mora biti streljanj vedno več, na daljših razdaljah, pod večjimi obremenitvami. V slovenski vojski strelsko usposabljanje poteka v centrih za usposabljanje in nato v enotah. Slovenska vojska uporablja program, ki je angleškega izvora. Program je zasnovan izredno kvalitetno, kar potrjujejo izkušnje pripadnikov SV, ki so bili na usposabljanju v tujini. Vendar pa se SV sooča s pomanjkanjem sredstev, tako streliva, kot simulatorjev in morda tudi strelišč. Deficit pa predstavlja tudi število usposobljenih inštruktorjev. Pod drugi strani se zastavlja vprašanje ali je smiselno izvajati tako dolg program v celoti ali bi ga bilo potrebno rahlo spremeniti in mu pridodati del programa FUBS, ki je nekako najbližje sedanjim strelskim izkušnjam iz kriznih žarišč. Največji problem predstavlja v SV čas, ker enote zelo težko izvedejo vsa predpisana streljanja, pa še teh ni tako veliko, za tekoče leto. Sredstva se praviloma večinsko usmerjajo enotam, ki se odpravljajo v tujino, enote doma pa opravljajo le streljanja za zagotovitev minimalnih standardov.

Ključne besede: Strelsko usposabljanje, osebni strelski test, FUBS, taktično bojno streljanje, strelska načela

SUMMARY

Shooting training is described by some as art. It cannot be achieved over night, with some random target burst of gunfire. Shooting training starts at the beginning of any soldiers career with receiving the weapon, learning how to handle it correctly. Even before the first bullet fired, soldiers must train other accompanying elements: breathing, aiming the target, taking a shot. An experienced trainer is essential for successful training of a beginner shooter, who has to be encouraged on the way. The knowledge has to be transmitted gradually, so the trainee can use it on the shooting course, under increasing pressure and longer distances. In Slovenian Army shooting training is organised in training centres and in units/on the field. Slovenian army follows an excellent UK sourced training programme, which is confirmed also by Slovenian soldiers trained abroad. But Slovenian Army faces several challenges: lack of ammunition, simulators, the number of shooting galleries and number of qualified trainers available. There is also the question whether such comprehensive programmes are necessary or should they be modified and include some Close Quarter Tactical Shooting elements, which follow the shooting experiences from recent crisis locations. One of the biggest challenges is time management, implementing all necessary shooting exercises during the year, although there are not many. The resources are in great deal allocated to units which are involved in international missions, Slovenian based units only implement the number of shootings required to meet the minimum standards set.

Key words: Shooting training, marksmanship qualification, live fire exercise, shooting principles, marksmanship.

KAZALO

POVZETEK	iii
SUMMARY	iv
KAZALO	v
1. UVOD	1
1.1. IZHODIŠČE NALOGE.....	2
1.2. NAMEN IN CILJ RAZISKAVE.....	2
1.3. METODE DELA.....	2
1.4. STRUKTURA ZAKLJUČNE NALOGE.....	3
2. VADBA STRELJANJA	4
3. STRELSKO USPOSABLJANJE V SV ZA OSEBNO ORŽJE	6
3.1. VARNOST.....	6
3.2. OSEBNO OROŽJE.....	6
3.3. STRELSKI STANDARDI.....	6
3.4. STOPNJE STRELSKEGA USPOSABLJANJA.....	8
3.5. IZVAJALCI USPOSABLJANJA.....	10
3.6. NOČNO STRELJANJE IN RKBO RAZMERE.....	10
3.7. EVIDENCE STRELSKEGA USPOSABLJANJA IN EVIDENCE STRELJANJ.....	10
4. STRELSKO USPOSABLJANJE Z AVTOMATSKO PUŠKO	11
4.1. TEMELJNO USPOSABLJANJE V STRELJANJU.....	11
4.2. OSNOVNO USPOSABLJANJE STRELCEV PEHOTNIH BOJNIH ENOT.....	12
4.3. LETNO STRELJANJE.....	13
4.3.1. Osebni strelski test za pehotne bojne enote.....	14
5. TAKTIČNO BOJNO STRELJANJE	15
5.1. TAKTIČNO BOJNO STRELJANJE NA ZAPOREDNI ŠTEVILKI 7 – PREVERJANJE STRELSKIH SKUPIN.....	15
5.2. TAKTIČNE VAJE Z BOJNIM STRELJANJEM.....	16
6. FUBS – PROGRAM FUNKCIONALNEGA USPOSABLJANJA BLIŽINSKEGA STRELJANJA S PIŠTOLO IN AVTOMATSKO PUŠKO	18
7. PRIMERI IZ PRAKSE	20
7.1. 20. MOTB.....	20
7.2. KOMENTAR NA STRELSKO USPOSABLJANJE.....	20
7.3. 74. MOTB.....	21
7.4. STRELSKO USPOSABLJANJE ISAF.....	21
7.5. STRELSKO USPOSABLJANJE KFOR.....	22
7.6. UKAZ ZA USPOSABLJANJE SIL SV ZA LETI 2012 IN 2013.....	22
8. ZAKLJUČEK	23
LITERATURA	25
VIRI	25
SEZNAM SLIK IN TABEL	26
SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC	27
IZJAVA O AVTORSTVU ZAKLJUČNE NALOGE	28

1. UVOD

Vojske veljajo za zelo urejene in dobro delujoče sisteme, brez katerih si, kljub posameznim klicem po ukinitvi oziroma nepotrebnosti vojsk, ne moremo predstavljati sodobne države. Zgodovina nas uči, da je breme preživetja mnogih ras, ljudstev in držav vedno znova obtežilo na vojaškem aparatu, sposobnosti vojaških voditeljev in gospodarstva – države, ki je vojaški aparat podprla s sredstvi. Vsa sredstva, še tako dobra in v neizmernih količinah pa vojski ne pomagajo čisto nič, če z njimi ne razpolaga zadostno število pravilno usposobljenih vojakov. Usposobljenost oziroma izurjenost pripadnikov v vojaških veščinah in v obvladovanju materialno tehničnih sredstev je tista, ki je delala razliko med vojskami in v največji meri tudi poglavitno pripomogla k zmagi ene oziroma druge vojske. Nekoč je to pomenilo izurjene pračarje, konjenike, lokostrelce in mnoge druge. S pojavom ognjenega strelnega orožja, pa se je začela nova era vojska in danes poznamo avtomatske puške kot osnovno osebno orožje. Ko pomislimo na vojsko, imamo pred očmi vojaka v bojni opremi in s puško v roki. Obvladovanje strelskih veščin pa je ključno znanje slehernega vojaka. Težko si namreč predstavljamo vojaka, ki bi ne znal držati puške v rokah, z njo zavzeti pravilnega strelskega položaja in seveda streljati. Čeprav se vse moderne vojske izjemno opirajo na pomoč sodobne tehnologije, ki je marsikateri vojaški spopad precej skrajšala, ko lahko na daljavo ali z velikih višin na določeno tarčo spusti izstrelak in je nevarnost odstranjena, pa je še vedno ostalo pri tem, da mora na ciljno ozemlje stopiti noga vojaka pehote. S puško v roki, zadihan, premočen, prezebel ali izpostavljen hudi vročini, prahu, fizičnim naporom, vedno pripravljen in usposobljen, da svoje orožje uporabi, da ubrani sebe, svojo enoto pred nevarnostjo, ki preti izza nešteto možnih vokalov.

Strelsko usposabljanje je v ospredju vsake vojske oziroma bojne enote. Primarno se bojne enote pripravljajo za bojno delovanje, ofenzivno ali defenzivno, sploh ni pomembno. V obeh primerih mora vsak pripadnik obvladati svoje orožje, s katerim strelja. Strelsko usposabljanje se za vojaka začne na začetku vojaške kariere, ko prvič stopi v vojaške vrste, v Sloveniji denimo na TVSU. Nekateri vojaki zelo hitro izostrijo občutke za držanje orožja, zavzemanje strelskih položajev in streljanje, drugi nekoliko počasneje, toda proces učenja in odpravljanja napak, ter izboljševanja tehnike ni nikoli končan. Vojaku mora biti cilj, da ohranja dobro strelsko kondicijo in da v svojem streljanju napreduje.

Strelsko usposabljanje mora potekati postopoma. Ne moremo prehitovati in preskakovati postopkov. Ni bližnjic. Zato morajo vojakom pomagati usposobljeni inštruktorji, ki jih usmerjajo, popravljajo napake in spodbujajo pri napredovanju. Streljanja si morajo slediti od lažjih proti težjim, z vedno večjimi zahtevami, pod večjimi obremenitvami, na vedno večjih razdaljah, pod časovnim pritiskom in v različnih svetlobnih in tudi vetrnih pogojih.

Postopno strelsko usposabljanje mora vojaka znotraj enote pripeljati do vedno bolj praktičnih streljanj, ki čim bolj prikazujejo realna streljanja, kakršna se lahko nam pripadnikom Slovenske vojske zgodijo. Tako mora predvsem poveljnik enote poskrbeti, da se znotraj predpisanih programov izvaja streljanja, ki so čim bolj praktična in pogosta.

1.1. IZHODIŠČE NALOGE

Izhodišče naloge predstavlja strelsko usposabljanje pehotnega voda oziroma enote, ki v Sloveniji poteka po Pravilih in programih za streljanje s pehotnim orožjem, Zvezek 1 – osebno orožje.

Za to temo sem se odločil zaradi kompleksnosti strelskega usposabljanja kot takega, saj streljanje ni preprosta disciplina, je veščina, ki jo vojak osvoji skozi leta konstantne in postopne vadbe.

Glavni srž, ki me je napeljal na izbiro naloga o strelskem urjenju pa je ta, da tudi sam ne spadam med boljše strelce in sem želel izvedeti, kako naj bi točno potekalo strelsko usposabljanje, ki bi izboljšalo strelsko znanje in rezultate neke enote ali pa moje. TVSU v Vipavi sem zaključil preko vojaškega modula, v štirih letih in vmes prešel iz stare puške M70 AB2 na novo FN 2000S, s katero sem imel na začetku kar nekaj težav, te pa so po dvoletnem strelskem premoru zazijale kot hudo pomanjkanje znanja na prvih streljanjih na Šoli za častnike.

Kot bodočega častnika me je zanimalo, kako poteka strelsko urjenje v enotah naših motoriziranih bataljonov. Spraševal sem se ali jim uspe izvajati predpisana strelska usposabljanja in v kakšnem obsegu ter seveda, kako poteka strelsko usposabljanje pred odhodom na mednarodne mirovne operacije in misije.

1.2. NAMEN IN CILJ RAZISKAVE

Namen zaključne naloge je predstaviti strelsko usposabljanje v SV kot ga poznamo danes, po Pravilih in programih za streljanje s pehotnim orožjem, Zvezek 1 – osebno orožje. Prav tako je namen, da izpostavim najbolj ključne strelske standarde, katere naj bi dosegal vojak strelec in predstavil smiselno zaporedje vaj, vse prednosti in težave, ki jih predstavlja program. Nadalje je namen predstaviti razlike med strelskim usposabljanjem enote, ki se nahaja doma in ni v ciklusu za odhod na misijo ter enoto, ki se pripravlja za KFOR ali ISAF.

Raziskovalno vprašanje, ki me je vodilo skozi zaključno nalogo je, da je strelsko usposabljanje v Sloveniji, ki je povzeto po angleškem sistemu na mnogih področjih nedodelano in stalno prekinjano z različnimi nalogami, ki rušijo proces strelskega usposabljanja.

1.3. METODE DELA

Zaključna naloga vsebuje različne raziskovalne metode. Najprej sem uporabil metodo zbiranja virov, kateri je nato sledila analiza. Pri opisovanju posameznih strelskih vaj in strelskega usposabljanja sem se posluževal deskriptivne metode. Med primerjanjem priprav na misijo sem uporabil primerjalno metodo in ob pogovoru s pripadniki SV je bila uporabljena metoda razgovora.

Osnovna literatura, ki je bila slovenskega izvora, so Pravila in programi za streljanje s pehotnim orožjem, Zvezek 1 – osebno orožje, okoli katerega sem gradil in dodajal preostalo literaturo. Slovenske literature, razen uradnih navodil, ni, zato sem se posluževal tuje, ameriški Field Manual priročniki in knjige, ki so jih na temo vadbe streljanja napisali nekdanji ameriški vojaki. Prav tako pa mi je zelo prav prišlo video gradivo britanske vojske

1.4. STRUKTURA ZAKLJUČNE NALOGE

Struktura zaključne naloge sestoji iz osmih poglavji, ki se logično nadgrajujejo. V kolikor česa nisem pojasnil v katerem poglavju, sem to tudi utemeljil in zapisal, v katerem poglavju sem to storil.

V uvodu sem tako predstavil obravnavano temo in nakazal smernice preučevanja skozi zaključno nalogo.

V drugem poglavju sem opisal vadbo streljanja, ki predstavlja osnovno bazo za vsa nadaljnja usposabljanja, kot tudi za nadaljnje razumevanje poteka strelskega usposabljanja.

V tretjem poglavju sem opisal nekatere temeljne pojme strelskega usposabljanja za osebno orožje, v mojem primeru avtomatsko puško. Predstavil sem varnost pri delu z orožjem, definiral pojem osebnega orožja, opredelil strelske standarde, stopnje strelskega usposabljanja, opisa kdo lahko izvaja usposabljanje. Predstavil sem pomen nočnega streljanja in streljanja v RKBO razmerah.

Četrto poglavje je bilo namenjeno strelskemu usposabljanju z avtomatsko puško, kjer sem opisal temeljno, osnovno usposabljanje in letno streljanje, kako potekajo posamezne faze in kakšne so zahteve, da lahko strelec napreduje.

Povsem svoje poglavje je dobilo taktično bojno streljanje, oziroma preverjanje strelskih skupin, ter taktične vaje z bojnim streljanjem, ki so nekeksen vrhunec strelskega usposabljanja.

V šestem poglavju sem predstavil streljanje FUBS in praktičnosti tega strelskega programa, katerega predpisane veščine pridejo prav na misiji.

V sedmem poglavju povzemam pogovore s pripadniki iz SV, ki so mi zaupali svoje izkušnje iz strelskih priprav za misijo, kakšne so razlike pri pripravah za ISAF ali KFOR. Pridobil sem informacije o predpisanem programu strelskega programa za streljanje v Sloveniji, od kje izvira in na kakšen način je ta program implementiran v SV.

V zaključku podajam svoj pogled na strelsko usposabljanje, svoje ugotovitve, zaključke.

2. VADBA STRELJANJA

Avtomatska puška je standardno primarno orožje klasične pehote po vsem svetu. Od vojske se pričakuje, da zna s svojim orožjem pravilno in varno rokovati, prav tako pa, da z njim zna tudi učinkovito streljati. Torej zadeti tarčo oziroma onesposobiti nasprotnikove vojake ali materialno tehnična sredstva.

Vojak se tekom usposabljanja sooča z različnimi strelskimi položaji, različnimi strelskimi situacijami, pogoji, kar pomeni, da lahko strelja podnevi, ponoči, v mrazu, vročini, v hudem vetru, dežju, pod fizičnimi obremenitvami, iz premika, lahko strelja iz zasede in je tako pripravljen na strel oziroma si je priredil strelski položaj. Da lahko opravi svojo nalogo kot se od njega pričakuje, je potrebno veliko urjenja in vadbe v različnih pogojih, ki ga bodo najbolj pripravili na trenutke, ko bo vojak instinktivno odreagirati oziroma izbral sebi najbolj primeren položaj za streljanje. Da pa bo v danem trenutku vse zgoraj opisano steklo kot mora, je potrebno, da se že v osnovi vojaka usposobi v streljanju (Červiz in drugi 2012: 1-2).

Kot navaja Perovšek (Vadba streljanja 2012), mora vsak vojak znati natančno streljati iz ležečega, klečečega, stoječega in sedečega položaja. Znati dobro streljati in zadeti, seveda pa pravilno rokovati z orožjem, je temelj znanja vsakega vojaka. Pri tem je potrebno poudarjati in paziti na zelo pomembne segmente dobrega in učinkovitega streljanja. To so stabilni strelski položaj, pravilna drža puške, pravilno merjenje, pravilno dihanje, pravilno proženje in na koncu oddaja strela ter spremljanje strela, torej da opazujemo kam smo ustrelili oziroma, če je naš izstreljeni naboj zadel svoj cilj.

Iz video gradiva angleške vojske (Shoot to kill, 1987) je možno razbrati ključne poudarke pri učenju streljanja. Vsak vojak mora biti pozoren, da je puška v naravnem položaju. Nato mora s puško natančno meriti v tarčo in brez spreminjanja merjenja ali pa položaja, mora vojak zapreti oči. Ko jih ponovno odpre po približno petih sekundah, morajo biti merki puške še vedno poravnani na tarčo. Pri tem mora paziti na dvoje. Če so merki usmerjeni drugam, je potrebno spremeniti strelski položaj, v kolikor pa so se tudi merki razmaknili, torej nista zarezala in muha več v enakem medsebojnem položaju, takrat pa je potrebno na novo pripraviti tudi puško. Na tak način mora vojak ponavljati postopek vse dokler ni zavzel naravnega strelskega položaja.

Kot je že bilo zapisano, je smisel vadbe streljanja v tem, da je vojak oziroma pehotni vod usposobljen varno, učinkovito, suvereno uporabljati orožje v boju za kar se tudi usposablja, ter da se zaveda lastnosti in zmožnosti orožja, ki ga uporablja.

Vojak se nikakor ne mora usposabljeti sam. Mnogi inštruktorji streljanja poudarjajo, da je streljanje umetnost. Tudi v angleškem video gradivu (Shoot to kill, 1987) je jasno izraženo, da na poti do usposobljenosti dobrega strelca ni nikakršnih bližnjic, ter da tja peljeta samo vaja in potrpežljivost. Vojaku mora ob strani stati vaditelj ali pa inštruktor. Vaditelj je lahko tudi vojak, ki zelo dobro obvlada veščino streljanja in opravlja vlogo inštruktorjevega pomočnika. Tako lahko sam vodi in nadzoruje enega strelca. Inštruktor pa je že tako dobro izurjen, da lahko vodi streljanje in nadzoruje tudi več strelcev, toda nikakor ne v času osnovnega urjenja. Zato mora inštruktor poznati vse prvine streljanja:

- Imeti mora temeljno strelsko znanje oziroma osnove streljanja: stabilni strelski položaj, pravilen prijem puške, merjenje, dihanje, pravilno proženje, oddaja in spremljanje strela.
- Poznati mora teorijo skupine zadetkov.
- Vedeti mora katere so strelske napake in nanje opozarjati.
- Iz strelca mora izveči najboljše rezultate.
- Programe streljanj z orožjem mora dobro poznati in voditi po njih.
- Način dela in organizacije na strelišču.

- Poznati in opozarjati mora na varnostne ukrepe pri streljanju z orožjem.
- Vešč mora biti v vodenju evidenc streljanja (Perovšek 2012: 22).

Vaditelj ali inštruktor morata do svojega »učenca« imeti pošten odnos, biti morata dosledna, prijateljska, dostopna, potrpežljiva, vojaka morata spodbujati. Poznati morata vsebino vadbe streljanja, oborožitev, v našem primeru avtomatsko puško, poznati morata sistem vadbe in seveda, delo na strelišču. Dosledno pa se je potrebno držati vaditeljskih postopkov (Perovšek 2012: 22).

Tudi v Pravilih in programih za streljanje s pehotnim orožjem, Zvezek 1, je navedeno, da morata imeti tako inštruktor, kot tudi vaditelj pomembne lastnosti:

- V svojo nalogo morajo vložiti ves trud in pozitivno energijo: navdušeni, prepričljivi in potrpežljivi.
- Morajo biti dobri strelci, kar je seveda podlaga za dobro učenje.
- Poznati morajo vsebino učnega procesa in tehnike ter postopke vadbe v bojnem streljanju (Červiz in drugi 2-4).

Potrebno pa se je zavedati, da je na koncu strelec oziroma vojak tisti, od katerega je največ odvisno, kako se bo izkazal kot strelec. Pri tem je prav, da se vsi zavedamo, da na določene dejavnike lahko vplivamo, na določene pa vpliva preprosto rečeno nimamo. Od strelca je odvisno, kako dosledno se bo držal strelskih načel, kako natančno oziroma skrbno bo pripravil svoje orožje, kako skrbno bo pripravil strelivo, če bo tekom celotne vadbe dojemljiv za napotke in bo pri vadbi odločen napredovati. Nikakor pa ne more vojak vplivati na vreme, na slabo organizacijo na strelišču, na morda neprimerno lokacijo vadbe, če ni na voljo druge. Prav tako pa si običajno vojak ne more izbirati inštruktorja ali vaditelja in če je ta slab, torej da ne uči dobro, bo tudi vojak težko napredoval.

Učenje streljanja se nikakor ne konča v fazi TVSU, ko vojak šele stopa na svojo pot vojaškega poklica. Učenje, izboljševanje tehnike in nadgradnja znanja mora potekati skozi celotno obdobje vojaškega poklica. Tudi v ameriški literaturi (FM 3.22.9), podobno kot pri angleški ali pa slovenski, je potrebno v prvi fazi priučiti temelje streljanja.

V ameriški literaturi sem prebral, tako piše Patrick McNamara (2010, 58), nekdanji pripadnik specialnih sil ZDA, da naj bi vsak vojak strelec obvladal:

- obvladovanje orožja in s tem preverjanje stanja orožja, varnostni ukrepi,
- razumevanje delovanja optike in namerilnih naprav,
- polnjenje, praznjenje,
- poznavanje dometa orožja, balističnih zakonitosti,
- razstavljanje, sestavljanje, čiščenje orožja,
- ključne strelske prvine-zavzemanje naravnega položaja, merjenje, dihanje, proženje, zavzemanje klasičnih strelskih položajev,
- prilagajanje merkov za različne razdalje,
- odpravljanje zastojev,
- menjava okvirjev-kadarkoli, kjerkoli,
- nadgradnja ključnih strelskih prvi, rafalno streljanje, streljanje na več zaporednih tarč, streljanje med premikom, izbira različnih zaklonilnikov in streljanje iz le teh.

3. STRELSKO USPOSABLJANJE V SV ZA OSEBNO OROŽJE

Slovenska vojska pri svojem strelskem usposabljanju kot primarno gradivo uporablja Pravila in programi za streljanje s pehotnim orožjem, Zvezek 1 – osebno orožje, ki se je izdalo na podlagi Navodila za streljanja in vaje z minsko eksplozivnimi sredstvi SV, št. 604-52/2011-11, z dne 11. 3. 2011. Program je zamišljen in postavljen celostno, kar pa pomeni, da zajemna dneva in nočna streljanja, streljanja iz premika, iz različnih položajev, zaklonov, pod različnimi obremenitvami, kar naj bi čim bolj pripravilo vojaka-strelca na dejanske razmere, s katerimi se lahko sooči. Program je prav tako določil strelske standarde, ki veljajo za pripadnike SV (Červiz in dr. 2012, 1-2).

3.1. VARNOST

Pred streljanjem z bojnim strelivom, prvim, mora vsak pripadnik SV opraviti test rokovanja z orožjem, s čimer se dosežejo minimalni varnostni standardi. Naloga vodje streljanja je, da se prepriča, da so strelci, ki prvič streljajo z orožjem, opravili test ravnanja z orožjem. Dodatni ukrepi za varnost pa so nošnja zaščitnih sredstev za zaščito sluha, oči in telesa, torej glušniki, očala, rokavice, neprebojni jopič, čelada. Dosledno pa je potrebno upoštevati povelja nadrejenih in upoštevati tudi vse ostale varnostne ukrepe, ki veljajo pri delu z orožjem in na strelišču (Červiz in dr. 2012, 2-2).

3.2. OSEBNO OROŽJE

Vsak pripadnik SV, častnik, podčastnik in vojak, ima zadolženo formacijsko ali osebno orožje. To se razlikuje glede na posameznikovo dolžnost in formacijo enote. Osebno orožje je lahko puška, lahki puškomitraljez ali pištola. Hraniti ga mora kot svoje osebno orožje, razen če je na popravilu, če se je spremenila pripadnikova dolžnost in mu pripada drugo orožje, ter če je pripadnik dalj časa odsoten, ko mora orožje shraniti drugje. Če pride do zamenjave osebnega ali formacijskega orožja, je potrebno opraviti tudi test rokovanja z orožjem z novim orožjem (Červiz in dr. 2012, 2-2).

3.3. STRELSKI STANDARDI

Da se strelsko usposabljanje poenoti, je zelo pomembno. Malce nerodno bi namreč bilo, če bi se v 10. MOTB usposabljali na povsem drugačen način, kot v 20. ali pa v 74. MOTB. Enote Slovenske vojske morajo biti strelsko usposobljene po enakih standardih, da se v vsakem trenutku lahko zanesemo na pripadnike in njihovo strelsko podlago. Pri tem pa naj opozorim na dejstvo, da se strelski standardi pehote razlikujejo od strelskih standardov drugih rodov in služb, kar pa je povsem razumljivo.

Tako velja za pehotnega strelca da: »se mora znati hitro odzvati in natančno streljati in onеспособiti ali ustaviti nasprotnika v dometu svojega osebnega orožja ali na krajše razdalje, iz različnih statičnih položajev, v premiku in izza kritja. Strelska skupina štirih strelcev mora biti sposobna onеспособiti ali ustaviti nasprotnika v obrambnem ali napadalnem delovanju na razdalji do 600 metrov« (Červiz in drugi 1-3).

Za druge rodove in službe pa velja, da: »strelci, ki niso pripadniki pehote, morajo biti sposobni natančno streljati kot posamezniki ali kot del štiričlanskih strelskih skupin, zlasti v obrambnem delovanju na razdalji do 300 metrov« (Červiz in drugi 1-3).

Tukaj moram še enkrat poudariti, da so strelski standardi določeni za vse vrste orožja, osebno, formacijsko in tudi alternativno orožje. V Slovenski vojski to predstavljajo:

- Avtomatska puška, pri kateri se strelja bodisi z optičnim bodisi z mehanskim merkom in je kot osebno orožje uporabljena pri vseh rodovih in službah.
- LPM, ki je uporabljen večinoma v pehotnih enotah, v drugih rodovih in službah pa tudi drugi strelci kot formacijsko orožje. Prav tako se v pehotnih enotah lahko uporablja kot alternativno orožje.
- Pištola, ki je lahko kot osebno ali pa alternativno orožje uporabljena pri vseh rodovih in službah (Ćerviz in dr 1-3).

Streleške standarde je potrebno preverjati na testiranjih z orožjem. Celotni sklop testiranja obsega tri teste. Prvi je test ravnanja z orožjem, kjer se preveri strelčevo obvladanje postopkov pri ravnanju z orožjem, torej razstavljanje, sestavljanje, poznavanje varnostnih ukrepov, odpravljanje zastojev,.... Drugi del testiranja predstavlja osebni strelski test. Gre za streljanje, ki ga pripadnik SV izvaja z osebno oziroma primarno oborožitvijo. Tretji del pa predstavlja osebna strelska ocena, kar pa označuje streljanje, ki ga pripadnik SV izvaja z alternativno oziroma sekundarno oborožitvijo (Ćerviz in drugi 1-3).

Ćeprav so strelski standardi določeni za vsa orožja, sem se v svoji zaključni nalogi omejil zgolj na avtomatsko puško. Kadarkoli bom torej govoril o strelskih standardih, usposabljanju, imamo v mislih avtomatsko puško. Će in ko se bom dotaknil strelskega usposabljanja z drugim orožjem, bom to tudi navedel.

Spodnja tabela prikazuje različne zahteve doseganja strelskih standardov Slovenski vojski za avtomatsko puško.

Tabela 1: minimalne zahteve strelskih rezultatov na osebnih strelskih testiranjih (OST) in ocenjevanjih (OSO).

OSEBNI STRELSKI TEST IN OCENA (AP)							
Zap. št.	Razdalja streljanja	Pehotne bojne enote		Drugi rodovi in službe			
		Osebni strelski test	Osebna strelska ocena	Osebni strelski test (mehanski merki)	Osebni strelski test (optični merki)	Osebna strelska ocena (mehanski merki)	Osebna strelska ocena (optični merki)
		% zadetkov od maksimalnega možnega rezultata					
1	100 m	80 % zadetkov	60 % zadetkov	70 % zadetkov	80 % zadetkov	70 % zadetkov	80 % zadetkov
2	200 m	70 % zadetkov	50 % zadetkov	60 % zadetkov	70 % zadetkov	60 % zadetkov	70 % zadetkov
3	300 m	60 % zadetkov	40 % zadetkov	50 % zadetkov	60 % zadetkov	50 % zadetkov	60 % zadetkov
4	400 m	33 % zadetkov	33 % zadetkov	/	/	/	/
5	Nočne razmere	70 % zadetkov	/	40 % zadetkov	70 % zadetkov	/	/

Vir: Ćerviz in dr. (1-3)

Iz zgornje tabele je možno razbrati, da prihaja do razlik med strelskimi zahtevami, katere sem že omenil. Različne strelske zahteve so postavljene za pehotne bojne enote in za enote drugih rodov in služb. Tudi znotraj pehotnih bojnih enot opažamo razlike. Določeni so strelski standardi za tiste pripadnike, katerim je avtomatska puška osebno orožje in za strelski

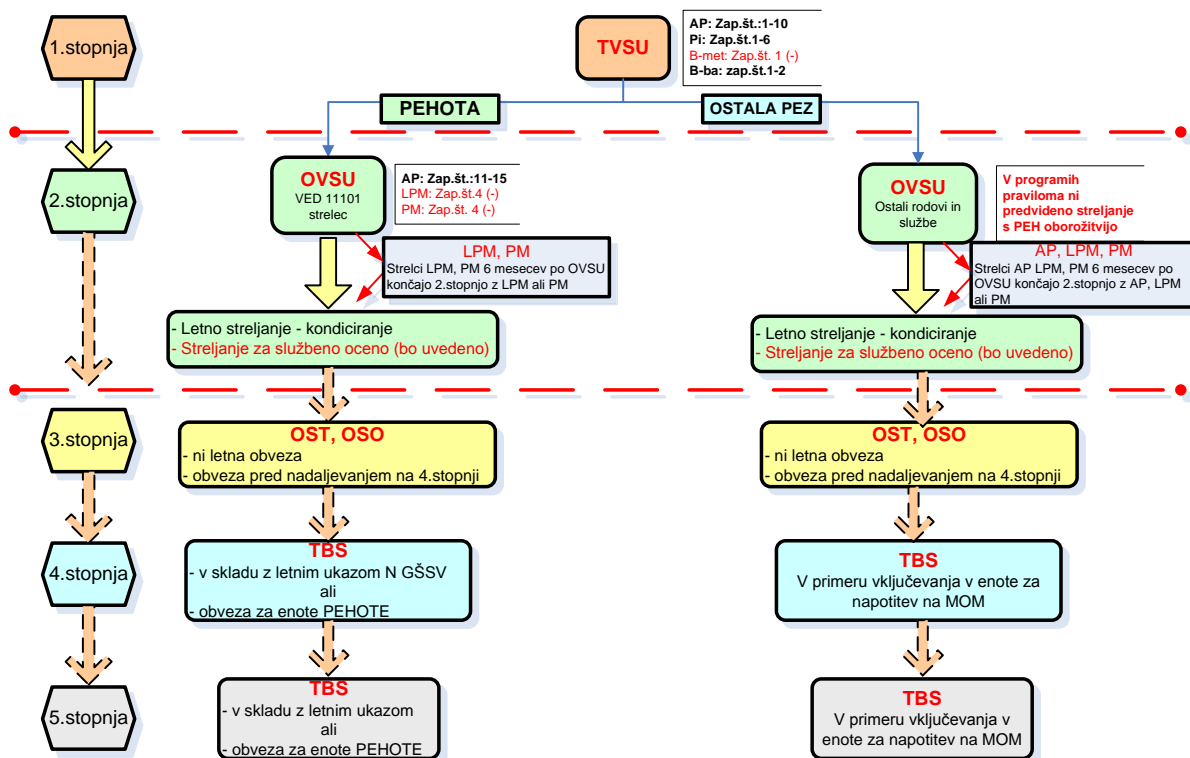
standardi za pripadnike, katerim je avtomatska puška alternativno orožje. Pri drugih rodovih in službah je opaziti prav tako delitev na osebni strelski test in oceno, ter tudi dodatno razmejitev, če je z orožjem možno streljati s pomočjo optičnih merkov ali zgolj s pomočjo mehanskih. Nadalje je razvidno, da samo pehotne bojne enote streljajo na razdaljah 100 m, 200 m, 300 m, 400 m, drugim rodovom in službam pa na razdaljah 400 m ni potrebno. V nočnih razmerah pa se strelja zgolj za osebno strelski test tako pri pehotnih bojnih enotah, kakor pri drugih rodovih in službah. Za osebno strelsko oceno pa v nočnih razmerah streljanje ni potrebno.

3.4. STOPNJE STRELSKEGA USPOSABLJANJA

Že v prvem poglavju sem zapisal, da je streljanje umetnost in da je do dobrega streljanja, s celostnim obvladanjem veščin, ki spadajo zraven, dolga in zahtevna pot, ki ne pozna bližnjic. Strelsko usposabljanje mora potekati postopno, znanje, ki ga mora strellec osvojiti, se mora nadgrajevati. Praktično usposabljanje mora biti nadgrajeno s testiranjem z ostrim strelivom. Stopnje usposabljanja se nadgrajujejo in so odvisne ena od druge. Zato je logično, da strellec ne more začeti usposabljanja na višji stopnji, če prej ni osvojil znanja na nižji. Skladno s Pravili in programi za streljanje s pehotnim orožjem, Zvezek 1 – osebno orožje (Červiz in dr. 1-5), je v procesu usposabljanja SV določenih pet stopenj:

- I.: pripravljalno streljanje
- II.: nadaljevalno streljanje
- III.: testiranje z orožjem
- IV.: taktično bojno streljanje
- V.: taktične vaje z bojnim streljanjem

Slika 1: Shematski prikaz strelskega usposabljanja po stopnjah I. – V.

Vir: Červiz in dr. (1-5)

Prva stopnja je pripravljalo streljanje ali preverjanje natančnosti strelcev in pristrelitev orožja. Gre za prvo izmed streljanj, s katerim se preverja, če strellec sploh meri pravilno, kako je osvojil tehnike držanja orožja, merjenja, dihanja in proženja. Iz vseh strelskih položajev mora strellec oblikovati v skladu z standardi določene strelske skupine. Strelja se na razdalji 25 metrov in na razdalji do 100 metrov. Pri tem streljanju je ključnega pomena, da strellec oblikuje strelsko skupino. Če in ko oblikujejo strelske skupine, s pomočjo katerih lahko naravnajo merke na namerilno točko, lahko orožje tudi pristrelijo. To osnovno streljanje je ključno in predstavlja temelj za vsa nadaljevalna streljanja (Červiz in dr. 2012, 1 - 6).

Druga stopnja predstavlja nadaljevalno streljanje. Na drugi stopnji se strelja že na daljše razdalje in prav tako iz vseh vrst položajev. Na večjih razdaljah je potrebno že premagovati učinke vetra, prav tako pa je potrebno streljati v različnih svetlobnih pogojih. Vrste tarč se že menjajo, potrebno je streljati čedalje bolj instinktivno, spreminjati strelske položaje, prav tako pa je potrebno streljati v RKB razmerah, torej z nameščeno zaščitno masko (Červiz in dr. 2012, 1 - 6).

Na tretji stopnji se opravljajo testiranja, s pomočjo katerih preverjamo dosežene strelske standarde. Obliki testiranja so osebni strelski test in osebno strelsko ocenjevanje. Ta oblika preverjanja je ključna pred nadaljevalnim streljanjem na četrti stopnji. Na tem streljanju strelci streljajo na različnih razdaljah in na različne tarče. Ta oblika strelskega preverjanja je osnova za taktična bojna streljanja in taktične vaje z bojnim streljanjem (Červiz in dr. 2012, 1 - 6).

Četrto stopnjo predstavlja taktično bojno streljanje. Pri tem streljanju mora strellec pokazati vso do sedaj pridobljeno znanje in uporabiti vse izkušnje, ki jih je pridobil. Večinoma takšno streljanje opravljajo pehotne enote, druge enote pa zgolj po potrebi, denimo v primeru, ko so napotene na mirovne operacije in misije. Pri taktičnem bojnem streljanju se strelja tudi na premične cilje, uporablja se optika, strelja se tako s posamičnim, kot tudi z rafalnim ognjem, preverja pa se tudi strelske skupine. Smisel preverjanja strelskih skupin je kombiniranje pripravljenosti za bojevanje in strelskih veščin, z namenom doseganja boljšega učinkovitega skupnega ognjenega delovanja. Na takšen način poveljniki dobijo vpogled v prednosti in slabosti posameznikov, njihovega ognja in skupin (Červiz in dr. 2012, 1 - 7).

Najvišja oblika in zadnja stopnja strelskega usposabljanja, peta, so taktične vaje z bojnim streljanjem. Strelci streljajo v resničnih razmerah, kakršne določajo standardi strelskih spretnosti. Poveljnik je tisti, ki določa obseg in izvedbo streljanj. Poznamo taktično streljanje oddelka, voda in vrhunca, ki ga predstavlja četrto bojno streljanje v napadu, ki se izvaja podnevi in vodno bojno streljanje v napadu ponoči (Červiz in dr. 2012, 1 - 7).

Temeljno usposabljanje vojakov v streljanju (TVSU), kakor je razvidno tudi iz zgornje sheme, je osnova in ga opravijo vsi kandidati na temeljnem vojaškem strokovnem usposabljanju. Opravijo se streljanja na zaporednih številkah od 1 do 10, kar pomeni streljanja prve in tudi deloma druge stopnje. Med drugim opravljajo tudi druga streljanja, vsa za pištolo, deloma za bombomet in za ročno bombo. Pri tem gre poudariti, da morajo kandidati rezervne sestave doseči enake standarde kot kandidati stalne sestave (Červiz in dr. 2012, 1 - 7).

Osnovno vojaško strokovno usposabljanje (OVSU) predstavlja drugo fazo, kjer se usposabljujejo strelci pehotnih bojnih enot. Poleg strelcev stalne sestave, se ga morajo udeležiti tudi strelci rezervne sestave, ki morajo ponovno doseči enake standarde kakor kandidati iz stalne sestave. Na drugi stopnji so zahteve že višje in se tako izvaja nadaljevalna streljanja. Odločitev poveljnika je, če se bo enota usposabljala tudi po programu tretje stopnje, je pa to nujen pogoj, če naj se enota nato usposablja tudi po programu taktičnih bojnih streljanj (Červiz in dr. 2012, 1 - 7).

Na shemi je vidno tudi letno streljanje, ki je ponovno obvezno za stalno in rezervno sestavo. Že pred letnim testiranjem pa je potrebno opraviti določena streljanja, ki so nujna za

vojakovo-strelčevo strelsko kondiciranje, obnavljanje, urjenje strelskih veščin in dosegati predpisane standarde. Gre za izbrana streljanja prve in druge stopnje. Na podlagi poveljnिकove odločitve pripadniki opravljajo osebni strelski test, v kolikor pa gre za alternativno orožje pa opravlja osebno strelsko ocenjevanje. Ti dve streljanji, test in ocena, sta glavni vir informacij, če njegova enota dosega strelske standarde, bodisi kot posameznik bodisi kot enota-celota (Červiz in dr. 2012, 1 - 8).

Letno streljanje je obvezno tudi za pripadnike stalne, rezervne in *sestave drugih poveljstev, enot in zavodov, kamor spadajo enote drugih rodov, služb, štabi in poveljstva*. Poleg letnega testiranja je potrebno opravljati razna druga testiranja oziroma kondiciranja. Strelske standarde se dosega s predpisanimi streljanji prve in druge stopnje, lahko pa tudi tretje (Červiz in dr. 2012, 1 - 8).

3.5. IZVAJALCI USPOSABLJANJA

Inštruktorji in vaditelji streljanja, ki sem jih omenil že v prejšnjem poglavju, so posebej usposobljeni in so morali opraviti ustrezno izobraževanje in usposabljanje na vojaških šolah SV. Vaditelji streljanja pa so lahko tudi izkušeni vojaki, ki so odlični strelci in so inštruktorjem v pomoč. Izobraževanje in usposabljanje strelskih veščin načrtujejo častniki in podčastniki v enotah (Červiz in dr. 2012, 1 - 8).

3.6. NOČNO STRELJANJE IN RKBO RAZMERE

Nikakor se ne sme vojska usposabljati samo v svetlem delu dneva in v idealnih pogojih. To je bilo zapisano tudi v prejšnjih točkah. Omenim pa naj, da je predpisano tudi nočno streljanje na meji nočne vidljivosti, streljanje z nočno namerilno napravo, nočno streljanje z osvetlitvijo. Streljanje z RKB zaščitno masko je prav tako opredeljeno in je namenjeno pripravi na morebitno delovanje pripadnikov SV v RKBO pogojih (Červiz in dr. 2012, 2 - 3).

3.7. EVIDENCE STRELSKEGA USPOSABLJANJA IN EVIDENCE STRELJANJ

Za natančno spremljanje strelčevega napredka v znanju, veščinah in usposobljenosti, mora imeti vsak pripadnik SV osebno strelsko knjižico, za vsakega pripadnika se vodi uradna evidenca strelskih rezultatov, rezultatov strelskih preverjanj – OST, OSO, preverjanj rokovanja z orožjem. Potrebno je voditi tudi dnevnik streljanja enote, da se spremlja napredek celotnega kolektiva, evidence se morajo voditi tudi računalniško. Kot del evidenc se morajo hraniti tudi rezultati s taktičnih vaj z bojnim streljanjem. Da se spremlja napredek strelca, je potrebno voditi evidenco njegovih streljanj od prve do tretje stopnje (Červiz in dr. 2012, 2 - 4).

Pogovarjal sem se z pripadniki različnih vodov tako 74., kakor tudi 20. MOTB. V Mariboru sem na vprašanje ali imajo pripadniki strelske knjižice, dobil začuden odgovor seveda, da je to obvezno in nujno potrebno. V Celju pa sem naletel na povsem drugačen odgovor, da nimajo strelskih knjižic in če to sploh obstaja.

Na tem mestu se torej zastavlja vprašanje, kdo nadzira izpolnjevanje strelskih knjižic, koliko jih sploh je v SV? Veljalo bi razmisliti o obvezni uvedbi in doslednem izpolnjevanju tovrstnih dokumentov.

4. STRELSKO USPOSABLJANJE Z AVTOMATSKO PUŠKO

Zapisal sem že, da se v svoji nalogi osredotočam zgolj na avtomatsko puško. Celotno strelsko usposabljanje je dolgotrajni proces, ki obsega:

- Test ravnanja z orožjem
- Streljanje na zaporednih številkah 1 – 15
- Osebni strelski test (pehotne bojne enote)
- Osebna strelska ocena (pehotne bojne enote)

Vrhunec vsakršnega usposabljanja pa nadalje predstavljajo tudi taktična bojna streljanja, ki pa jih bom opisal kasneje.

Strelsko usposabljanje mora potekati postopoma, tako da strellec pridobi zaupanje v svoje orožje in znanje za ravnanje z orožjem. Tako se od začetka vojak najprej spozna z orožjem, karakteristikami orožja, sestavnimi deli orožja, postopki razstavljanja, sestavljanja in tudi Test ravnanja z orožjem je eden izmed ključnih segmentov. Pri tem testu mora vojak pokazati znanje pri razstavljanju, sestavljanju orožja, varnem praznjenju, predaji orožja, odpravljanju zastojev orožja in osnove streljanja v močnem ali rahlem vetru. Če pa govorimo o izključno strelskem usposabljanju, pa se proces deli na spodaj opisane faze . (Červiz in dr. 2012, 3 - 2).

4.1. TEMELJNO USPOSABLJANJE V STRELJANJU

Na prvi stopnji obsega to pet streljanj, katera mora opraviti vsak strellec na temeljnem vojaškem strokovnem usposabljanju. Tukaj govorimo o pripravljalnih streljanjih in na krajših razdaljah, sprva na 25 in nato na 100 metrov, kjer strellec preverja svojo natančnost, pravilno držo puške, pravilnost zavzemanja položajev in seveda na koncu tudi nastrelitev orožja.

Tabela 2: Pregled streljanj na prvi stopnji

Streljanje z AP Zap. št. streljanja	Vsebina
Prva stopnja veščin v ravnanju z orožjem	Pripravljalno streljanje
1	Simulator – preverjanje natančnosti strelcev na 25 metrov (leže), z mehanskimi merki
2	Simulator – preverjanje natančnosti strelcev na 25 metrov (drugi položaji), z mehanskimi merki
3	Uvodno streljanje na 25 metrov (vsi položaji), z mehanskimi merki
4	Pristrelitev orožja na 100 metrov (leže) in preverjanje natančnosti strelcev na 100 metrov (drugi položaji), z mehanskimi merki in optično namerilno napravo
5	Uporaba natančnega ognja na 100 metrov (vsi položaji), z optično namerilno napravo

Vir: (Červiz in dr. 2012, 3 - 2).

Druga stopnja predstavlja streljanja na zaporednih številkah od šest do deset in že predstavlja nekoliko zahtevnejša streljanja, kjer strelci streljajo na daljše razdalje, denimo do 300 metrov, v RKBO pogojih, z različnih položajev, pa tudi že na meji nočne vidljivosti. Druga stopnja veščin v ravnanju z orožjem predstavlja nadaljevalno streljanje.

Tabela 3: Pregled streljanj na drugi stopnji

Streljanje z AP Zap. št. streljanja	Vsebina
Druga stopnja veščin v ravnanju z orožjem	Nadaljevalno streljanje
6	Simulator – osnovna uporaba ognja na razdaljah do 300 metrov (vsi položaji), vključno z RKBO, z optično namerilno napravo
7	Osnovna uporaba ognja na razdaljah do 300 metrov (vsi položaji), vključno z RKBO, z optično namerilno napravo
8	Simulator – zahtevnejša uporaba ognja na razdaljah do 300 metrov (vsi položaji), vključno z RKBO, z optično namerilno napravo
9	Zahtevnejša uporaba ognja na razdaljah do 300 metrov (vsi položaji), vključno z RKBO, z optično namerilno napravo
10	Uvod v nočno streljanje na meji nočne vidljivosti (leže in kleče), z optično namerilno napravo

Vir: (Ćerviz in dr. 2012, 3 - 3).

4.2. OSNOVNO USPOSABLJANJE STRELCEV PEHOTNIH BOJNIH ENOT

Prvih deset streljanj predstavlja temelje za vsa nadaljnja streljanja. Vojaki, ki končajo TVSU in so razporejeni v pehotne bojne enote morajo nadaljevati s strelskim usposabljanjem. Ponovno morajo opraviti pripravljalno streljanje in nato še nadaljevalnega. Pri tem mora uporabljati tako mehanske merke, če je to potrebno, kot tudi optično namerilno napravo. Na razdalji 100 metrov opravi pristrelitev orožja, ki ga opravlja leže zaradi največje natančnosti in nato odstreli še z drugih položajev. Druga stopnja, ki jo mora opraviti, pa so streljanja na večjih razdaljah, ob zahtevnejšem ognju, hitri in rafalni, z različnih položajev, pa tudi v RKBO pogojih.

Tabela 4: pregled streljanj za usposabljanje strelcev v pehotni bojni enoti

Streljanje z AP Zap. št. streljanja	Vsebina
Prva stopnja veščin v ravnanju z orožjem	Pripravljalno streljanje
11	Pristrelitev orožja na 100 metrov (leže) in preverjanje natančnosti strelcev na 100 metrov (drugi položaji), z mehanskimi merki in optično namerilno napravo
Druga stopnja veščin v ravnanju z orožjem	Nadaljevalno streljanje
12	Simulator – osnovna uporaba ognja na razdaljah do 400 metrov (vsi položaji), vključno z RKBO, z optično namerilno napravo

Streljanje z AP Zap. št. streljanja	Vsebina
13	Zahtevnejša uporaba ognja na razdaljah do 400 metrov (vsi položaji), vključno z RKBO, z optično namerilno napravo
14	Streljanje na meji nočne vidljivosti (stoje in kleče), z optično namerilno napravo
15	Nadaljevanje zahtevnejše uporabe ognja na razdaljah do 400 metrov (vsi položaji), vključno z RKBO, z optično namerilno napravo

Vir: (Červiz in dr. 2012, 3 - 3).

4.3. LETNO STRELJANJE

Letno streljanje, ki ga opravljajo pripadniki pehotnih bojnih enot tako stalne, kot tudi rezervne sestave ima namen vzdrževanje dosežene strelske usposobljenosti, ki pa jo morajo strelci vsako leto dokazovati sproti. Gre za povsem enako streljanje, kakor pri osnovnem strelskem usposabljanju bojnih enot. Zaporedne številke streljanj so od 11 do 15 in tudi vsi predpisani pogoji so povsem enaki.

Do razlik prihaja zgolj pri streljanju za pripadnike drugih poveljstev, enot in zavodov (enote drugih rodov, služb, štabov in poveljstev. Ti streljajo na prvi stopnji na zaporedni številki 4, drugo stopnjo pa opravljajo na zaporednih številkah 6, 9, 10.

Tabela 5: Letno streljanje – pripadniki pehotnih bojnih enot stalne in rezervne sestave

Streljanje z AP Zap. št. streljanja	Vsebina
Prva stopnja veščin v ravnanju z orožjem	Pripravljalno streljanje
4	Pristrelitev orožja na 100 metrov (leže) in preverjanje natančnosti strelcev na 100 metrov (drugi položaji), z mehanskimi merki in optično namerilno napravo
Druga stopnja veščin v ravnanju z orožjem	Nadaljevalno streljanje
6	Simulator – osnovna uporaba ognja na razdaljah do 300 metrov (vsi položaji), vključno z RKBO, z optično namerilno napravo
9	Zahtevnejša uporaba ognja na razdaljah do 300 metrov (vsi položaji), vključno z RKBO, z optično namerilno napravo
10	Uvod v nočno streljanje na meji nočne vidljivosti (leže in kleče), z optično namerilno napravo

Vir: (Červiz in dr. 2012, 3 - 4).

4.3.1. Osebni strelski test za pehotne bojne enote

Osebni strelski test je namenjen letnemu preverjanju strelcev. Kot je opisano tudi zgoraj, v opisovanju faz strelskega usposabljanja, je potrebno teste obnavljati letno. Sestavljen je iz kar dvanajstih strelskih preizkušenj, kjer se razdalja postopoma povečuje, spreminjajo se strelski položaji (stoje, kleče, iz rova, brez naslona, v RKBO pogojih), strelja pa se tudi na meji nočne vidljivosti. Ker seveda ni mogoče vedno zagotoviti, da bi se streljalo istočasno tudi na meji nočne vidljivosti, se lahko ta vaja izvede ločeno in se v test prenese zgolj rezultat(Červiz in dr. 2012, 3 - 63).

Strelci so pri tem strelskem testu opremljeni z vso pripadajočo bojno opremo, torej bojna uniforma, oprtnik, čelada, neprebojni jopič in zaščita sluha. Strelci so na tej stopnji že dovolj usposobljeni in izurjeni, da mu med streljanjem ne pripada čas za odpravljanje zastojev, vaje si namreč sledijo druga za drugo brez bistvenega premora. Sam mora tudi opazovati odpiranje in zapiranje tarč, ter tako določiti razdaljo, na kateri bo streljal. Med samim testom ni dovoljeno signalizirati strelcu. Ima pa strelec na voljo dvajset nabojev za registracijo, s katerimi na različnih razdaljah preveri natančnost svoje namerilne naprave(Červiz in dr. 2012, 3 - 63)..

Na spodnji tabeli lahko razberemo količino nabojev, ki jo ima strelec na voljo in, ki jo mora izstreliti na testiranju. Da je strelski test pozitivno opravljen, mora strelec pozitivno opraviti z vsemi streljanji, če pa slučajno na kateri razdalji ne opravi streljanja, ponavlja samo na tisti. Obstaja možnost, da strelec oziroma strelska izmena opravi streljanje od začetka do konca neprekinjeno, lahko pa strelske izmene streljajo po posameznih razdaljah.

Tabela 6: Osebni strelski test, normative za pehotne bojne enote

Zap. št.	Razdalja	Število nabojev	Zahteve operativnega strelskega standarda		Najvišji možni rezultat
			Optična namerilna naprava Odstotek zadetkov	Optična namerilna naprava Rezultat	
1	100 m	15	80 %	12	15
2	200 m	25	70 %	17	25
3	300 m	25	60 %	15	25
4	400 m	15	33 %	5	5
5	Meja nočne vidljivosti	10	70 %	7	10
SKUPAJ:		90		56	80

Vir: (Červiz in dr. 2012, 3 - 64).

5. TAKTIČNO BOJNO STRELJANJE

Taktično bojno streljanje sestoji iz več različnih preizkušenj. Samo streljanje predstavlja četrto stopnjo veščin, kakor je tudi razvidno iz sheme 1. Namenjeno pa je nadgradnji strelskih spretnosti strelcev, ki so do te stopnje osvojili prvo, drugo in tretjo stopnjo, sedaj pa sprehajajo na zahtevnejše streljanje. Taktična bojna streljanja pravzaprav predstavljajo pripravo na taktične vaje z bojnim streljanjem. Obseg taktičnega bojnega streljanja predstavljajo streljanje na premične tarče, streljanje z nočno namerilno napravo, rafalna streljanja in preverjanje strelskih skupin. Pehota in z njo pehotni vodi, morajo opravljati vse oblike streljanj(Ćerviz in dr. 2012, 10 - 2).

Streljanje na premične tarče morajo po končanem OVSU opravljati vsi rodovi in službe na za to primernih streliščih. Na letni ravni pa strelci vseh enot, ki imajo puško ali lahko puškomitraljez za formacijsko orožje(Ćerviz in dr. 2012, 10 - 3).

Potek taktičnih bojnih streljanj poteka sistematično od zaporedne številke 1 do 10. Posamezne vaje so naslednje:

- ZŠ 1 - Streljanje na premične tarče – vadba streljanja na simulatorjih
- ZŠ 2 - Streljanje na premične tarče – letno preverjanje
- ZŠ 3 - Streljanje z nočno namerilno napravo – pristrelitev/registracija (dnevno streljanje)
- ZŠ 4 - Streljanje z nočno namerilno napravo – uporaba ognja (nočno streljanje)
- ZŠ 5 - Rafalno streljanje – vadba streljanje na simulatorjih
- ZŠ 6 - Rafalno streljanje – letno preverjanje
- ZŠ 7 - Preverjanje strelskih skupin (pehotne bojne enote) – avtomatizirano strelišče
- ZŠ 8 - Preverjanje strelskih skupin (pehotne bojne enote)) – neavtomatizirano strelišče
- ZŠ 9 - Preverjanje strelskih skupin (drugi rodovi in službe) – avtomatizirano strelišče
- ZŠ 10 - Preverjanje strelskih skupin (drugi rodovi in službe) – strelišče brez statične opreme (Ćerviz in dr. 2012, 10 - 2).

5.1. TAKTIČNO BOJNO STRELJANJE NA ZAPOREDNI ŠTEVILKI 7 – PREVERJANJE STRELSKIH SKUPIN

Pred taktičnimi vajami z bojnim streljanjem je taktično bojno streljanje na zaporedni številki 7, oziroma preverjanje strelskih skupin najbližje realnemu streljanju. Strelci se morajo med posameznimi vajami premikati na različne položaje. Streljanje se opravlja na avtomatiziranih streliščih, kjer tarče po zadetkih padejo. Posebnost streljanja pa je, da ne strelja posameznik, marveč skupina štirih:

- poveljnik strelske skupine (puška),
- 2 strelca s puško,
- 1 strelec lahkega puškomitraljeza (Ćerviz in dr. 2012, 10 - 24).

Skupina mora v dvajsetih minutah (če gre za druge rodove pa v dvaindvajsetih minutah) premagati razdaljo 3,2 kilometra, če so slučajno vremenske razmere neprimerne, lahko poveljujoči streljanja določi tudi drugače in spremeni časovno omejitev. Skupina mora opremljena v polni bojni opremi, torej čelada, neprebojni jopič, oprtnik, polni okvirji, zaščitna maska RKBO in seveda bojna uniforma SV. Razdaljo mora skupina premagati skupaj. Med samim streljanjem ni nikakršnih usmeritev, skupini pa poveljuje vodja. Strelec za puško dobi 55 nabojev in dodatnih 5, za lahki puškomitraljez pa 65 in dodatnih 10. Dodatne naboje se uporablja predvidoma na daljših razdaljah. Za količino nabojev in razporeditev po nabojnikih so strelci odgovorni sami. Uspeh streljanja se ocenjuje glede na skupino in ne na posameznika. Skupina mora doseči 60 odstotkov skupnega možnega rezultata:

- 4-članska skupina (3 puške in lahki puškomitraljez)
Najvišji možni rezultat: 255
Opravil: 153
- 4-članska skupina (4 puške)
Najvišji možni rezultat: 240
Opravil: 144
- 3-članska skupina (2 puški in lahki puškomitraljez)
Najvišji možni rezultat: 195
Opravil: 117
- 3-članska skupina (3 puške)
Najvišji možni rezultat: 180
Opravil: 108 (Červiz in dr. 2012, 10 – 24-25).

5.2. TAKTIČNE VAJE Z BOJNIM STRELJANJEM

Taktične vaje z bojnim streljanjem so zadnja faza strelskega usposabljanja. Predstavljajo vrhunec, krono usposabljanja pehotnih enot. Razmere so najbolj podobne realnim, saj je edina razlika med taktičnimi vajami z bojnim streljanjem in bojem oziroma živim nasprotnikom ta, da so namesto nasprotnika na terenu postavljene tarče. Vaje se odvijajo v naravnem poligonu, v realnem času in na realnih razdaljah. Razmere so prav tako realne, lahko gre za dež, veter, sonce, kratka, enota in posameznik je izpostavljen težkim razmeram. Strelci morajo doseči minimalne operativne standarde strelskih veščin za svoje formacijsko osebno orožje. Tovrstne vaje so obvezne zgolj za pehotne enote stalne sestave.

Ker gre za kompleksno obliko streljanja, mora biti usposabljanje stopnjevano. Podlago predstavljajo vse oblike streljanja, ki sem ga že opisoval. Strelec mora obvladovati osnovne individualne veščine, pehotna enota, torej vod v mojem primeru, mora opravljati urjenje preko ravni strelske skupine, oddelka, voda in zaključiti na ravni čete. Urjenje poteka tako v dnevnih, kakor tudi v nočnih razmerah. Pomembno je, da se opravlja ofenzivne in defenzivne naloge, da se uporablja ročne bombe, dobro je, da so uvedena podporna orožja voda, kot tudi bataljona (Červiz in dr. 2012, 10 - 2).

Omenil sem, da mora vod uriti napadalno in defenzivno delovanje. Minimalni standardi pri tem so:

- a) Za napadno delovanje:
 - Strelišče za posamezno bojno streljanje in/ali posamezni bližinski boj
 - Streljanje in manever v parih
 - Streljanje in manever v skupinah
 - Oddelek, vod in četa v napadu podnevi(Červiz in dr. 2012, 10 - 2).
- b) Obrambno delovanje
 - Oddelek, vod in četa v obrambi podnevi
 - Oddelek in vod v obrambi ponoči(Červiz in dr. 2012, 10 - 2).

Najpomembnejša pri izvedbi taktičnih vaj z bojnim streljanjem varnost. V kolikor strelec ni dosegel vseh predhodno predpisanih standardov v obvezno pripravljalnem, nadaljevalnem in tudi taktičnem bojnem streljanju, poleg tega pa v pol leta pred taktično vajo z bojnim streljanjem ni opravil tako testa iz ravnanja z orožjem ter ni preveril pristrelitve svojega orožja, ne izpolnjuje varnostnih pogojev in tako se takšne vaje ne more udeležiti(Červiz in dr. 2012, 10 - 2).

V spodaj prikazani tabeli lahko razberemo, koliko streliva je predvidenega za posameznega strelca, da lahko doseže predvidene minimalne standarde. Precej več streliva je

predvidenega za napadno delovanje in največ od tega za skupinska delovanja oddelka, voda in čete. Večjemu številu nabojev v napadnem delovanju lahko botruje precej večja zahtevnost napadnih akcij, kakor pa delovanju v obrambi.

Tabela 7: Priporočena količina streliva za TVBS

	Naboj (na puško)
Napad	–
Individualno bojno streljanje in bližinsko streljanje	40
Streljanje in manever v parih	60
Streljanje in manever v skupinah	60
Oddelek v napadu (podnevi)	120
Vod v napadu (podnevi)	120
Četa v napadu (podnevi)	120
Obramba	–
Oddelek v obrambi (podnevi in ponoči)	20
Vod v obrambi (podnevi in ponoči)	30
Četa v obrambi (podnevi)	20
SKUPAJ	600

Vir: (Červiz in dr. 2012, 11 - 2).

6. FUBS – PROGRAM FUNKCIONALNEGA USPOSABLJANJA BLIŽINSKEGA STRELJANJA S PIŠTOLO IN AVTOMATSKO PUŠKO

Čeprav je program streljanja z avtomatsko puško sestavljen sistematično in bi naj vodil do končnega rezultata – dobrega strelca, pa se je žal izkazalo, da temu ni tako. Poleg tega je postalo jasno, da se SV ne bo na misijah in mirovnihih operacijah srečevala s situacijami, ko bi bilo potrebno streljati na razdaljah sto in več metrov, pa tudi idealnih pogojev ne bo. Izkušnje iz misij in mirovnihih operacij so pokazale, da je največ streljanja na kratke razdalje in na več tarč, ki so si lahko med seboj zelo blizu. Poleg tega pa pride do situacij, ko je ni časa za menjavo okvirja in je potrebno avtomatsko puško spustiti in potegniti iz toka pištolo, ter jo uporabiti. FUBS je tako mišljen prioriteto za pripadnike SV, ki se odpravljajo na mednarodne misije, kjer je potrebno imeti še višji nivo strelske usposobljenosti kot sicer.

Program je zasnovan tako, da se vsak udeleženeec programa izuri za hitro, natančno in zanesljivo streljanje na bližinsko streljanje. Do konca programa pa izuri spodaj našteje veščine:

- razstavljanje in sestavljanje orožja
- pravilno držo orožja
- pravilne postopke polnjenja, praznjenja in odpravljanja zastoja na orožju
- uporabo varoval na orožju
- zavzemanje strelskih položajev
- natančno posamično streljanje, hitro posamično streljanje, rafalno streljanje,
- streljanje z dvojnimi delovanjem sprožilca pri pištoli
- streljanje iz različnih položajev, z levico, z boka, z leve rame
- hitro streljanje s potegom in z menjavo okvirja
- streljanje na večje število ciljev v prostoru – orientacija
- nočno streljanje z orožjem s pomočjo svetilke, nočne opazovalne naprave,...
- streljanje iz premikanja (Program FUBS 2005: 2–4).

Program je zastavljen zelo zgoščeno, saj usposabljanje s pištolo, kakor tudi z avtomatsko puško traja pet dni, zadnji, šesti dan, pa se opravi testiranje. V urah preračunano zneso to 60 ur v šestih dneh (Program FUBS 2005: 3).

Šest tematskih sklopov je, vsak izmed njih pa obsega deset ur:

- osnovne veščine in obremenitev, kjer razstavljajo in sestavljajo orožje, ponavljajo temeljne postopke z orožjem, statično streljanje, streljanje pod obremenitvijo, oziroma da med posameznim streljanjem pretečejo določeno razdaljo in uporabo varoval.
- vaje, kjer se trenira natančno streljanje neposredno po hitrem potegu orožja, pištole iz toka ali pa puške v strelski položaj. Prav tako se strelja z uporabo zaščitne maske. Dodatno se usposabljanje nadgrajuje s hitro menjavo okvirja, orientacijo v prostoru in uporabo varoval na orožju.
- nočna streljanja, kjer kandidat uporablja pri streljanju svetilko in nočno opazovalno napravo LORIS.
- dinamična streljanja kjer se kandidat premika po pripravljenem poligonu, na katerem mora zadeti statične in premikajoče se cilje.
- taktični poligon, ki je nekakšno ogrevanje za zaključno preverjanje, kandidat pa mora upoštevati in uporabiti vse postopke iz prejšnjih tematskih sklopov in vaj.
- zaključno preverjanje predstavlja zadnjo fazo programa FUBS, kjer se ocenjuje kandidatovo znanje in dosežek. Ocenjujejo se taktični postopki, ki jih kandidat izvaja, natančnost strelca in hitrost postopkov med vajami (Program FUBS 2005: 4).

Poznamo tri vrste tarčnih situacij:

- kvalifikacije

- orientacijsko
- »president« (Program FUBS 2005: 24 – 26).

Pri streljanju »kvalifikacije« se strelec postopoma odmika od tarče z razdalje 3 metrov do 5, 10, 15 in 20 metrov. Na vsaki razdalji strelja z različnega strelskega položaja, stoje, kleče, leže. Uporablja eno izmed ali obe orožji in vedno ustrelji po dva naboja v prsa. Po vsakem streljanju mora strelec klavivce orožja postaviti v sprednji položaj, orožje pa pospraviti v tok (Program FUBS 2005: 24).

»Orientacijsko« streljanje se izvaja na razdalji osmih metrov, kjer strelec izmenično strelja na tarčo, ki se najprej prikaže pred njim, nato na desni, levi strani in na koncu tudi zadaj. ZA vsako streljanje se mora strelec temu primerno obrniti proti tarči in nato streljati (Program FUBS 2005: 25).

Streljanje »president« predstavljajo tri tarče na oddaljenosti 5 metrov. Strelec mora od leve proti desni streljati dvakrat v isto tarčo in nato taktično menjati okvir, ter ponoviti streljanje, tokrat z leve proti desni (Program FUBS 2005: 26).

7. PRIMERI IZ PRAKSE

Za potrebe svoje zaključne naloge sem opravil pogovora s častnikoma v dveh motoriziranih bataljonov SV. Njunih imen ne bom razkrival, saj sta me tako prosila. Prav tako pa sem uspel dobiti tudi ukaz o strelskem usposabljanju 20. MOTB SV za leto 2012. Ukaz opredeljuje streljanja in strelska usposabljanja, ki jih mora 20. motorizirani bataljon izvesti v letu 2012.

7.1. 20. MOTB

V ukazu je jasno zapisano, da je: "Strelska usposobljenost oziroma sposobnost doseganja učinkovitega ognja je temeljna veščina vseh zvrsti vojske. Strelska usposobljenost je odvisna od usposabljanja za doseg visokih standardov in rokovanj z orožjem ter individualnih strelskih spretnosti v resničnih bojnih strelskih situacijah (Ukaz za strelsko usposabljanje in ocenjevanje 20. MOTB v letu 2012)".

Nadalje ukaz veleva (Ukaz za strelsko usposabljanje in ocenjevanje 20. MOTB v letu 2012), da morajo v letu 2012 vsi pripadniki odstreljati vsa manjkajoča streljanja za avtomatsko puško na zaporedni številki od 1 do 15 in streljanja za vzdrževanje kondicije, saj se namreč na TVSU in OVSU izvaja streljanja z avtomatsko puško na zaporednih številkah od 1 do 15.

V ukazu so določeni minimalni standardi, katere mora doseči 20. MOTB. Bojne enote pehote morajo v letu 2012 izvesti streljanja od prve do tretje stopnje v celoti, za vse pripadnike. Nadalje pa morajo enote vzdrževati še strelsko kondicijo s tistimi streljanji, ki jih določa ukaz. Posebna strelska usposabljanja pa so predpisana posebej za enote in glede na njihovo letno angažiranost. Poveljniki enot, ki bodo izvajale TVBS, morajo izvesti 4. in 5. stopnjo usposobljenosti. Enote, ki se pripravljajo za odhod na mirovne operacije in misije morajo opraviti naslednja strelska usposabljanja:

- streljanja za vzdrževanje strelske kondicije (AP na zaporednih številkah 11 do 15, prav tako pa Pi Beretta FS 92 na zaporednih številkah od 3 do 6)
- program FUBS,
- program ESD(po presoji poveljnika) (Ukaz za strelsko usposabljanje in ocenjevanje 20. MOTB v letu 2012).

Predpisani pa so tudi minimalni strelski standardi, ki jih morajo dosegati vsi pripadniki v četah in poveljstvu 20. MOTB z AP F2000S. Opravljena morajo biti vsa manjkajoča streljanja od prve do tretje stopnje, torej na zaporednih številkah od 1 do 15. V kolikor pa imajo pripadniki opravljena streljanja na vseh zaporednih številkah, pa morajo opravljati zgolj minimalna streljanja za ohranjanje strelske kondicije. Sem spadajo streljanja na zaporednih številkah 11, 12, 13, 14, 15. Enkrat letno pa mora vsak pripadnik odstreljalo OST s svojo osebno oborožitvijo (Ukaz za strelsko usposabljanje in ocenjevanje 20. MOTB v letu 2012) .

7.2. KOMENTAR NA STRELSKO USPOSABLJANJE

S pripadnikom SV (Pogovor A 2012) sem se pogovarjal tudi o programu strelskega usposabljanja za avtomatsko puško, ki ga trenutno uporabljamo v Sloveniji. Pripadnik se je po programu uril v Veliki Britaniji in njegov komentar je naslednji: "Program je vrhunski, saj je dejanska kopija programa, ki ga uporablja britanska vojska pri usposabljanju svojih vojakov. To povem iz lastnih izkušenj, saj sem ga v času svojega šolanja v Veliki Britaniji odstreljal v celoti, s tem, da so me zadržali s orožjem, ki ga nisem poznal in ob upoštevanju, da nisem ravno vrhunski strelec, sem brez težav opravil zaključni test (LOST). Upoštevati je treba sledeče, da smo imeli tam na voljo čas, inštruktorje in sredstva (dovolj streliva, simulatorje in 1x inštruktor na dva strelca).«

Dodal je, da je seveda potrebno vzeti v obzir, da je na britanski puški nameščena serijska namerilna naprava s povečavo, česar pa slovenska pa slovenska vojska nima. Program je zastavljen vrhunsko, vendar pa za slovenske razmere, ker je zgolj kopiran, neprimeren. V Slovenski vojski primanjkuje dovolj usposobljenih inštruktorjev, simulatorjev, prav tako pa bi ga bilo potrebno prilagoditi za SV (Pogovor A 2012).

7.3. 74. MOTB

Drugi pogovor (Pogovor B 2012) sem opravil v 74. MOTB v Mariboru. Zanimalo me je, kakšna je strelsko usposabljanje v bataljonu na letni ravni in ali prihaja do razlik, če se enota pripravlja za odhod na ISAF v Afganistan ali KFOR na Kosovo. Spraševal sem za streljanje z avtomatsko puško.

Povedano mi je bilo, da se v bataljonu na letni ravni strelja na zaporednih številkah od 11 do 15, s čimer se izvaja strelsko kondiciranje. Prav tako je potrebno opraviti osebni strelski test. Predvidena streljanja so navedena v letnem načrtu usposabljanja za pehotni bataljon (Pogovor B 2012).

7.4. STRELSKO USPOSABLJANJE ISAF

Nekoliko pa se razlikuje strelsko usposabljanje enote, ki se odpravlja na mirovne operacije. Podatke sem pridobil za ISAF 17. Izvedel sem, da je z ukazom usposabljanje razdeljeno na dve fazi. Poveljnik kontingeta pa je tisti, ki opredeli, katera streljanja je potrebno opraviti. Odločitev sprejme na podlagi nalog, ki jih bo enota opravljala, na podlagi obveščevalnih podatkov, ki jih je prejel za območje, kamor se enota odpravlja in seveda tudi na podlagi predhodnih aktualnih izkušenj (Pogovor B 2012).

Prva faza:

- vsi pripadniki morajo opraviti TRO za orožje,
- ponovno mora vsak pripadnik streljati na zaporednih številkah od 11 do 15,
- streljati je potrebno OST,
- opravljati je potrebno tudi streljanja s pištolo na zaporednih številkah od 1 do 6, prav tako pa tudi OST za pištolo,
- vsak pripadnik mora pred odhodom opraviti osnovna streljanja z vsemi orožji, ki jih enota uporablja na misiji, torej LPM FN MINIMI, FN MAG, RPO 90, M2 HB QCB in avtomatski bombomet H&K 40 mm in druga,

poleg orožja morajo vsi pripadniki poznati vsaj osnovno upravljanje vozil(Pogovor B 2012).

Streljanje z avtomatsko puško se do te stopnje niti ne razlikuje od streljanja enote, ki se usposablja po »normalni« potji. Bistveno razliko predstavljajo streljanja s preostalimi orožji, kar gre pripisovati naravi misije in stopnji tveganja, kjer morajo biti vsi pripadniki po potrebi zamenljivi, če bi se zgodilo najhujše(Pogovor B 2012).

Druga faza:

- strelsko usposabljanje FUBS,

oddelčno streljanje se ni izvedlo, ker je zmanjkalo časa(Pogovor B 2012).

Strelsko usposabljanje FUBS se je izvedlo v celoti, kakor je predpisano v programu, torej pet dni usposabljanja in šesti dan v obliki preverjanja. Redno se ga izvaja pred odhodom na

misijo, saj predstavlja zelo kakovostno vadbo in je nekako najbližje morebitnemu streljanju na misiji, če bi do slednjega prišlo (Pogovor B 2012).

7.5. STRELSKO USPOSABLJANJE KFOR

Strelska usposabljanja se določijo glede na podlagi operativnega cikla enote in na podlagi načrtovane operativne zmogljivosti enote. Operativni cikel enote opredeljuje:

- poslanstvo enote,
- seznam nalog pred odpravo na misijo in na misiji,
- strelsko usposabljanje na zaporednih številkah od 11 do 15,
- strelsko ocenjevanje-OST
- preverjanje strelskih skupin

TVBS za oddelek, vod in četo (Pogovor B 2012).

Ko enota opravi s TVBS, doseže končno operativno zmogljivost. Od tu dalje pa se za potrebe misije usposablja po prioriternih nalogah (specialna usposabljanja voznikov, usposabljanje iz nalog javnega reda in miru,...). Kot sem izvedel, lahko dodatna usposabljanja potekajo tudi na misiji, tudi strelsko kondiciranje. Vsak pripadnik mora pred odhodom opraviti TRO za svoje orožje. Center za bojno usposabljanje s pomočjo SAAB sistema preveri enoto neposredno pred odhodom na misijo (Pogovor B 2012).

7.6. UKAZ ZA USPOSABLJANJE SIL SV ZA LETI 2012 IN 2013

Ukaz za usposabljanje sil SV za leti 2012 in 2013 (Ukaz za usposabljanje sil SV za leti 2012 in 2013) potrjuje navedbe mojih sogovornikov, saj daje naslednje usmeritve za strelska usposabljanja: »Normative porabe streliva prilagodite operativnemu ciklu enote in doseganju načrtovane operativne zmogljivosti (NOZ). Izdelajte ukaz za izvajanje streljanj, v katerem opredelite streljanja za vse enote in z vsemi kalibri, tudi streljanja za potrebe službenega ocenjevanja. V ukazu določite potrebno količino streliva in termin izvajanja«.

Nadalje pa prav tako lahko razberemo, da enote, ki se odpravljajo na misije, morajo opraviti celotna streljanja, ostale pa zgolj za pridobitev letne ocene: » V letu 2012 za bojne enote, enote, ki so kot moduli vključeni v BBSK in vojaške osebe, ki se usposabljujejo za OKO načrtujte izvedbo celotnega programa streljanj predpisanega s Pravili in programi za streljanje, za ostale vojaške osebe pa najmanj obseg streljanja, ki je potreben za službeno ocenjevanje« (Ukaz za usposabljanje sil SV za leti 2012 in 2013).

Minimalne standarde, TRO in vaje iz programa letnega streljanja morajo po ukazu dosegati vse bojne enote, ESD, 17. BVP, 10. MOTB, 20. MOTB, 74. MOTB in enote, ki zagotavljajo module za bataljonsko bojno skupino ali srednjo bojno bataljonsko skupino (Ukaz za usposabljanje sil SV za leti 2012 in 2013).

Dodatna strelska urjenja in s tem standarde pa izvajajo enote, ki so najbolj aktivne:

- ESD: streljanja po svojih programih.
- 17. BVP: Streljanja po programu FUBS.
- enote na pripravah za OKO: program FUBS.
- enote, ki bodo izvajale TVBS (izvedba 4. in 5. stopnje) (Ukaz za usposabljanje sil SV za leti 2012 in 2013).

8. ZAKLJUČEK

Glede na predelano literaturo in pridobljene informacije, lahko ob koncu zaključne naloge podam tudi nekatere ugotovitve.

Ostajam mnenja, da je strelsko usposabljanje voda obvezno in se ga nikakor ne sme zanemariti. Še več, strelskega usposabljanja bi moralo biti čim več, vsaj na kondicijski ravni, česar je trenutno premalo. Kot sem izvedel iz prakse, je strelski program za avtomatsko puško vrhunski, v kar sploh nisem dvomil, saj angleška vojska slovi kot zelo dobro organizirana in natančno načrtuje svoje programe usposabljanja. Tudi rezultati programa, ki strelca vodi postopoma od preizkušnje do preizkušnje, so bili vidni. Vendar pa je potrebno dodati, da se angleži držijo svojih zahtev držijo dosledno. Poskrbljeno je za celotni potrebni MTS, za zadostno količino streliva in najvažnejše, za usposobljene inštruktorje, ki spodbujajo strelce pri njihovem strelskem napredku. Na voljo imajo simulatorje, česar pri nas v Sloveniji v prvi vrsti primanjkuje.

Težav v Slovenski vojski je več. Ena izmed njih je čas za vadbo streljanja. Vojaku, ki se srečuje s streljanjem in njegovemu inštruktorju se ne sme muditi oziroma ju nič ne sme priganjati, še zlasti ne v začetnih fazah, ko je potrebno najprej osvojiti tehniko. TVSU v Vipavi poteka zelo zgoščeno in se zaključi v treh mesecih ob vsem usposabljanju, ki ga program vsebuje. Strelja se dosti, učinkovitost pa je vprašljiva. Nato pa vojaki v enotah »padejo« v dnevne naloge bataljona oziroma na nižji ravni v naloge voda. Čeprav letni ukaz za strelsko usposabljanja jasno opredeljuje kake in koliko mora enota streljati, se na koncu tudi zaradi časovne stiske veliko streljanj prekliče in se opravi najnujnejše.

Trenutno se Republika Slovenija sooča z gospodarsko in tudi finančno krizo. Od tu izvirajo tudi naslednje težave pri strelskem usposabljanju. To velja zlasti po bataljonih. Letna predvidena količina denarja se sproti dodatno krči in denar se praviloma preusmerja na prioritetne enote, torej tiste, ki gredo na MOM, vsem ostalim enotam pa tako primanjkuje sredstev oziroma jih imajo na voljo zgolj za zadovoljitev minimalnih standardov.

Iz pogovora s pripadniki stalne sestave, ki so bili na usposabljanjih v tujini, sem izvedel, da dejansko enemu strelcu na usposabljanju pomaga en inštruktor, v najslabšem primeru ima inštruktor pod seboj dva strelca, katerima se lahko zelo kvalitetno posveti, odpravlja njune težave in jima predaja svoje znanje. V Sloveniji imamo deficit z inštruktorji, ni jih dovolj. Če je v generaciji v CU Vipava trideset kandidatov, v vodu pa so trije inštruktorji, v kombinaciji s časom, ki ga primanjkuje, lahko hitro pridemo do zaključkov, da nismo na enaki ravni z denimo Angleži.

Velika pomanjkljivost v SV je tudi pomanjkanje simulatorjev, ki so seveda dragi, na katerih bi se strelci usposabljali, lažje bi se nadziralo streljanje, napake pri streljanju.

Med poizvedovanjem o beleženju strelskih rezultatov sem izvedel, da se dnevnik streljanja vodijo korektno, pri strelskih knjižicah pa se zapleta, saj jih v nekaterih enotah pripadniki imajo, v drugih pa ne. Zakaj prihaja do takšnih razhajanj, mi ni znal nihče pojasniti.

Smiselno pa se je vprašati tudi ali ima kak pomen izvajati vsa ta streljanja na vseh zaporednih številkah. Sploh na OVSU oziroma pred odhodom na misijo. Sodobni trendi vojskovanja vodijo v boj na bližino. Vse potencialne grožnje na razdaljah 200 metrov in več so eliminirane s pomočjo vodenih bojnih postaj, še pred tem pa zaznane s pomočjo opazovalnih naprav. Razmisliti bi bilo dobro, če bi morda v strelsko usposabljanje že na letni ravni vsaj deloma vpeljali program FUBS, ki bi lahko bil deloma prirejen in kombiniran s preverjanjem strelskih skupin.

Kot je razvidno, imajo določene enote prednost pred drugimi, odvisno v katerem ciklusu so se znašle in katere naloge jih torej čakajo. Temu primerno so za posamezne enote tudi predpisana streljanja. Menim, da zgolj streljanje za zagotavljanje minimuma nikakor ni dovolj. Enote, v mislih imam pehotne bojne enote bi morale streljati več, streljanja morajo biti čim bolj funkcionalno naravnana, razgibana. Še pred tem pa je potrebno tudi v enotah stalne sestave stalno uriti strelska načela, strelske postopke, tako imenovano suho vadbo, kjer vojak ohranja občutek dela z orožjem. Čeprav se posledice gospodarske krize čutijo tudi v Slovenski vojski, kar se predvsem tudi na racionalizirani porabi streliva in drugih sredstev, pa nizka intenziteta vadbe postopkov, ki niso odvisni od finančne situacije, ne sme biti izgovor za neizurjenost v postopkih, poznavanju strelskih načel, varnostnih ukrepov in individualnih veščin strelca.

LITERATURA

ĆERVIZ, Drago, KUNSTELJ, Aleš, OKOVIĆ, Dejan, ZAGRADIŠNIK Franci (2012). *Pravila in programi za streljanje s pehotnim orožjem, Zvezek 1 – osebno orožje*. Maribor: PDRIU.

McNAMARA, Patrick (2010). *T.A.P.S. Tactical Application of Practical Shooting. Recognize the void in your tactical training*. Lexington, KY, ZDA.

Program funkcionalnega usposabljanja bližinskega streljanja s pištolo in avtomatsko puško. (2005). Ljubljana: PDRIU, CDR.

VIRI

FM 3-22.9: Rifle Marksmanship; April 2003. Washington, DC: Headquarters, Department of the Army.

<http://www.globalsecurity.org/military/library/policy/army/fm/3-22-9/index.html> (dostop 30.10.2012)

HAGGARTY, John(režiser) (1987). *Shoot to kill. Učno video gradivo*. A Gerard Holdsworth Production in association with The Services Sound and Vision Corporation. London: Ministry of Defence.

Ukaz za strelsko usposabljanje in ocenjevanje 20. MOTB za leto 2012.

Ukaz za usposabljanje sil SV za leti 2012 in 2013 (2012). Št. 0100-104/2011-100. Republika Slovenija, Ministrstvo za obrambo, Poveljstvo sil SV (14.12.2012).

PEROVŠEK, Uroš (2012). *Streljanje s puško. Drsnice s predavanj*.

Pogovor A (2012). Pogovor s častnikom 20. MOTB SV o strelskem usposabljanju in programu strelskega usposabljanja. Pogovor opravljen 30.10.2012.

Pogovor B (2012). Pogovor s častnikom 74. MOTB SV o strelskem usposabljanju in posebnosti strelskega usposabljanja pred odhodom na MOM. Pogovor opravljen 30.10.2012.

SEZNAM SLIK IN TABEL

Slika 1: Shematski prikaz strelskega usposabljanja po stopnjah I. – V.	8
Tabela 1: minimalne zahteve strelskih rezultatov na osebnih strelskih testiranjih (OST) in ocenjevanjih (OSO).	7
Tabela 2: Pregled streljanj na prvi stopnji	11
Tabela 3: Pregled streljanj na drugi stopnji	12
Tabela 4: pregled streljanj za usposabljanje strelcev v pehotni bojni enoti.....	12
Tabela 5: Letno streljanje – pripadniki pehotnih bojnih enot stalne in rezervne sestave.....	13
Tabela 6: Osebni strelski test, normative za pehotne bojne enote	14
Tabela 7: Priporočena količina streliva za TVBS	17

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

BBSK –Bojna bataljonska skupina
BVP – Bataljon vojaške policije
CU – Center za usposabljanje
FUBS – Funkcionalno usposabljanje bližinskega streljanja
ESD – Enota za specialno delovanje
ISAF – Mednarodna varnostna podpora sila (*International Security Assistance Force*)
KFOR – Kosovska sila (*Kosovo Force*)
MOM – Mednarodne operacije in misije
NOZ – Načrtovana operativna zmogljivost
OKO – Operacija kriznega odzivanja
OSO – Osebna strelska ocena
OST – Osebni strelski test
TRO – Test rokovanja z orožjem
TVSU – Temeljno vojaško strokovno usposabljanje

IZJAVA O AVTORSTVU ZAKLJUČNE NALOGE

Kandidat (ka) / Slušatelj (ica) (čin ime in priimek) _____ izjavljam, da sem avtor/ica zaključne naloge z naslovom _____, ki sem jo napisal/a pod mentorstvom _____.

S svojim podpisom zagotavljam da:

- je zaključna naloga izključno rezultat mojega lastnega dela,
- so vsa dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v zaključni nalogi, navedena oziroma citirana v skladu s SOP ŠČ za izdelavo in oblikovanje zaključne naloge na ŠČ,
- se zavedam, da je plagiatorstvo kaznivo po Zakon-u o avtorskih in sorodnih pravicah, (uradno prečiščeno besedilo – ZASP UPB3, Uradni list RS, št. 16/2007, z dne 23. 2. 2007), prekršek pa podleže tudi ukrepom disciplinske odgovornosti v skladu z Zakonom o obrambi in Pravili službe v Slovenski vojski,
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo zaključno nalogo in moj status v Slovenski vojski.

S podpisom se odrekam vsem materialnim pravicam v zvezi z zaključno nalogo in dovoljujem uporabo zaključne naloge v študijske namene.

V Mariboru, dne _____

Podpis: _____